

İCMÂ' (1)

"Kim de kendisine doğru yol belli olduktan sonra Elçi'ye karşı gelir ve mü'minlerin yolundan başka bir yola uyarsa, onu döndüğü yola yöneltiriz ve cehenneme sokarız. Ne kötü bir gidiş yeridir orası!" (Nisâ: 98(4)/115)

Bu âyet, mü'minlerin üzerinde ittifak ettiği fikre uymayı farz kılmıştır. İmâm Şâfi'î, bu âyetten, *icmâ'* in hüccet olduğunu anlamıştır.

İcmâ' (جمع): *cem'* kökünden if'âl veznidir. *Cem'*, bir araya toplamak; *icmâ'* ise oybirliğine varmak demektir.

"

Öyle ise siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınız işi kararlaştırın..."

(Yûnus: 71),

" Siz hîlenizi toplayın, sonra sıra halinde gelin."

(Tâhâ: 64)

âyetlerinde

icmâ'

, yapılacak iş hakkında oybirliğine varmak, bir işi kararlaştırmak anlamında kullanılmıştır.

Terim olarak, Hz. Peygamber(s.a.v.)in vefâtından sonra, herhangi bir asırdaki İslâm ulemâ veya müctehidlerinin bir konu üzerinde ittifak etmesi, oybirliğine varması anlamına gelen *icmâ'*, dinin kaynaklarından biridir. Buna uymak farz, karşı gelmek ise harâmdır.

İcmâ'da şu şartlar aranır:

1) Müctehid olmayanların ittifakı, dinî bir delîl sayılmaz. Müctehid, delîllerden dinî hükümler çıkarma yeteneğine erişmiş bilgin demektir.

2) *İcmâ'*, bir çağdaki bütün müctehidlerin ittifakı olduğundan, belirli bir zümrenin ittifakıyla

oluşmaz. Bir tek müctehid dahi mes'eleye muhalif kalsa, *icmâ'* oluşmaz.

3) Müctehidin ittifakı, dinî bir mes'elenin hükmü üzerinde ilk fikir belirtildiği ve ilk fikir birliği meydana geldiği zaman aranır. Sürekli ittifak şart değildir. Bütün İslâm müctehidleri, herhangi bir mes'ele üzerinde ittifak edince icmâ' meydana gelir. İcmâ'ın oluşması için bütün müctehid-lerin bir mecliste toplanmaları şart değildir. Dünyadaki bütün İslâm bilginleri, aynı konu üzerinde aynı düşüncüyü belirtmekle icmâ' kurulmuş olur. Sonradan müctehidlerden birinin, düşüncesinden caymasıyla icmâ' bozulmaz.

4) Ancak dinî bir konuda *icmâ'* olur. Dinî olmayan konularda bilginlerin ittifakı, *icmâ'* değildir.

(devamı yarın..)